

NIEUWE BIBLIOTHEEK ALPHEN AAN DEN RIJN OVERTUIGT

Een imperfect ontwerp voor het perfecte thuisgevoel

Het centrum van Alphen aan den Rijn heeft een duurzaam combinatiegebouw, dat op een vanzelfsprekende manier stedenbouw, architectuur en inrichting verbindt. Door de brede mix van functies ontstond een dynamische ontmoetingsplek voor alle Alphenaren.

In het stedenbouwkundig plan voor de Lage Zijde stond de transformatie naar een dynamisch centrumgebied voorop. Een groot parkeerterrein en een vervallen winkelgebied vormden het beeld van dit deel van het centrum. Aan de zuidkant werd een binnenhaven gemaakt met terrassen aan het water. Op deze plek kreeg Alphen haar nieuwe hart en de realisatie van de nieuwe bibliotheek was de sluitsteen in het project. De bibliotheek met parkeergarage is de nieuwe ontmoetingsplek in het transformerende stadscentrum. In schaal

aanmerkelijk groter dan de omgeving, maar dankzij de warme oranje baksteen, de verticale ritmering en de rijkheid van details wordt de aansluiting gemaakt. Hier is de stad van iedereen. Architect Jos van Eldonk: "In de stedenbouwkundige plannen begin jaren 90 was het antimodern om binnenstadplannen te maken waarbij zoveel mogelijk functies gekoppeld werden. Als de winkels om zes uur dicht gingen was het er stil. Wij vonden het toen al belangrijk om ook andersoortige voorzieningen op te nemen, waardoor mensen langer in ►

Een groene bibliotheek als ontmoetingsplek voor de stad met daarboven een parkeergarage.

Foto Jeroen Musch

Foto Jeroen Musch

Foto Jeroen Musch

De bibliotheek op een dynamische plek in het vernieuwde centrum.

Ruimtelijk en uitnodigend interieur.

de stad zouden blijven. Je moet energie in pleinen en straten brengen. Wat wij op stedenbouwkundig niveau doen, doet Aat Vos op gebouw- en inrichtingsniveau. Het gaat allemaal over het maken van plekken waar mensen zich thuis voelen en over de *time well spent*.”

SOCIALE INFRASTRUCTUUR

Aat knikt: “Ik geloof in het belang van de sociale infrastructuur. Architectuur gaat vaak over bouwen alleen, maar wij geloven in de inclusieve samenleving. Ik ben redelijk gezond, kan m’n huis uit, ben zelfvoorzienend en heb op tijd m’n natje en m’n droogje. Dat geluk heeft niet iedereen. Daarom wil ik met mijn inrichtingen bijdragen aan voorzieningen die goed zijn voor de samenleving. Iedereen wordt beter van het mengen van diverse sociale bubbels, waar mensen elkaar op een prettige en ontspannen manier kunnen ontmoeten.” Jos knikt: “We hebben Aat als ontwerper en bedenker van de bibliotheek geselecteerd omdat hij in Nederland de uitvinder is van die inclusieve inrichting van maatschappelijke voorzieningen. Wij hebben het gebouw binnen zijn stedenbouwkundige context bedacht en Aat is de bedenker van het concept binnen. Dit is de derde bibliotheek die we hebben gemaakt in combinatie met het stedenbouwkundige plan. Daarbij maken wij ons hard om de bibliotheken op een super prominente plek te zetten in het hart van de samenleving. Iedereen is er welkom en kan er een kop koffie komen drinken. Dan draag je met je ontwerp bij aan het

beter maken van de wereld. Dat klinkt ouderwets, maar nog niet eens zo heel erg lang geleden wilde een opdrachtgever dat haar bibliotheek een soort Aldi zou zijn, met boeken in schappen die mensen er makkelijk uit konden trekken, gericht op efficiëntie en een zo kort mogelijke doorstroming. Gelukkig is die tijd voorbij.”

TIJDREIZEN

Aat knikt: “Daarom vind ik het begrip tijdreizen zo mooi. Zo zie ik ons werk ook, waarbij ik liever tijd dan ruimten ontwerp. Het tijdsaspect is heel interessant, omdat het aangeeft hoe mensen een voorziening beleven. De klassieke bibliotheken uit de jaren '80 waren gericht op efficiency; je boek halen en als de sodemieter er weer uit. Nu maken we plekken die het omgekeerde doen, waarbij mensen zich zo thuis voelen dat ze er langer willen blijven. Wanneer de verblijfskwaliteit hoog is krijg je vanzelf een gevoel van eigenaarschap. Als je in een omgeving bent die voor jou gemaakt is en die je een beetje kunt veranderen dan zorg je er ook beter voor. Dat kun je als ontwerper sturen door een mooie plek te maken die zichzelf in de tijd regelt. Dat maakt dat je hem ook niet hoeft te programmeren. Dat eigenaarschap van de publieke ruimte leidt vanzelf tot *time well spent*. Het team dat in die nieuwe bibliotheek werkt moet het vertrouwen hebben en uitstralen dat er een gedeelde verantwoordelijkheid bij de gebruiker ligt. Dat maakt ook dat je in essentie imperfecte ruimten ontwerpt. De volledige lay-out van de bibliotheek is sterk informeel en in zekere zin imperfect, om het interieur persoonlijker te maken en dichter bij de mensen te brengen. Imperfectie is het succes van het bruine café, terwijl die perfecte wachtkamer van de advocaat aan de Zuidas je juist kleiner maakt.”

LEEFBAARHEID EN SOCIALE COHESIE

“We hebben de parkeergarage op de bibliotheek gestapeld die via de hellingbaan in het gebouw en het naastgelegen parkeerdek bereikbaar is”, legt Jos uit; “op deze prominente stedelijke hoek is de open garage voorzien van een ventilerende groene gevel.

PROJECTINFORMATIE

Project

Nieuwbouw bibliotheek Alphen aan den Rijn

Opdrachtgever

Gemeente Alphen aan den Rijn

Architect

Common Affairs, includi (Aat Vos) i.s.m. MARS
interieurarchitecten

Aannemer

De Vries en Verburg B.V.

Ingebruikname

2020

BVO

13.778 m²

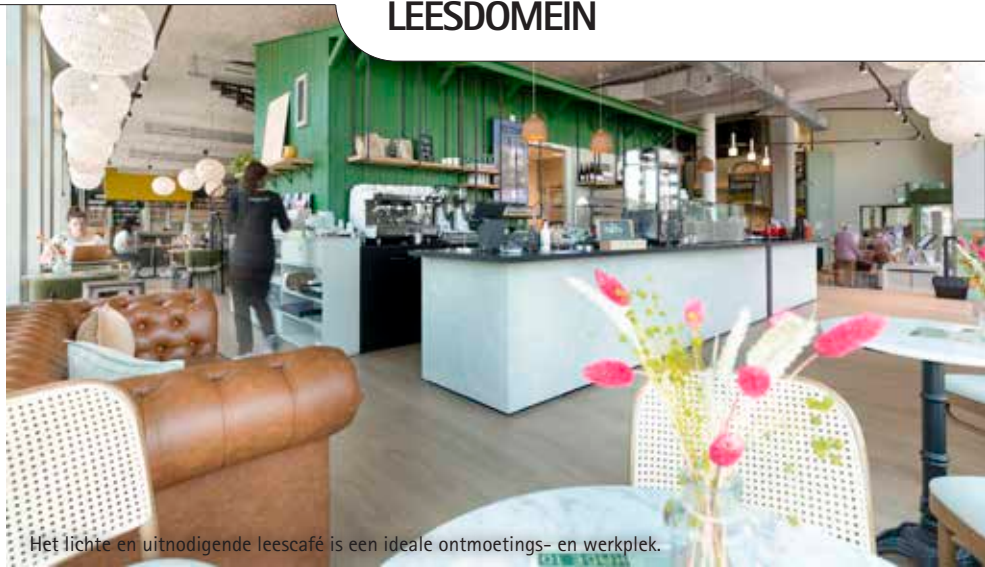
Op de zonbelaste gevels is de garage voorzien van PV-panelen. Deze gevels zijn zo ontworpen dat de garage natuurlijk kan ventileren. We hebben stoere frames in industrieel grijsgroen gemaakt, gecombineerd met rijk gedetailleerd oranje metselwerk. De dubbelgekromde erker en de driehoekige bloemkozijnen zijn ingezet om de relatie tussen en binnen en buiten nog extra te versterken. De twee enorme gemetselde entreebogen vormen de uitnodigende ingangen naar de bibliotheek en de garage. Het ziet er prachtig uit.”

INSPIREREN EN VERBINDEN VAN INWONERS

Naast de bibliotheek biedt het gebouw onderdak aan het Erfgoedcentrum, het Huis van de Duurzaamheid, een VVV-kantoor en een arbeidsbureau. Aat: “Door deze functies uitnodigend en transparant op de begane grond en eerste verdieping te lokaliseren en zo de meer logistieke functies in te pakken, is het gelukt om hier die dynamische plek in de stad te creëren. Het design reflecteert de missie van de bibliotheekorganisatie: het inspireren en verbinden van inwoners door hun talenten te ontwikkelen en persoonlijke groei te stimuleren. De architectonische basis daarvoor ligt in ruimtelijke compositie van de ruimte met de imposante trap, de getordeerde kolommen en het golvende plafond. Met de dramatische entree, de gebogen erker en de reeks geknikte ramen zet het gebouw maximaal in op uitnodigen en ontmoeten. Workshops met het bibliotheekteam en lokale stakeholders, vormen de basis voor het interieurconcept. Zo vormt de trap in het hart van het gebouw, samen met de aangrenzende kastenwand, een ‘groen lint’ dat beide verdiepingen verbindt en een organische plattegrond creëert. Binnen deze plattegrond bevinden zich een aantal ‘ankers’ zoals een leescafé, een activiteitenruimte, een historisch archief, een e-lab en een kunstwerk genaamd ‘Het Nest’. Deze opvallende creatie van kunstenaar Femke van Gemert is gemaakt van gerecyclede stoffen, aangeleverd door Alphenaren. Zowel kinderen als volwassenen kunnen in Het Nest plaatsnemen om zich terug te trekken. Door de ‘ankers’ een eigen identiteit te geven, nu eens open en dynamisch, dan weer meer gesloten en intiem, komt het interieur tegemoet aan de behoeften van de verschillende gebruikers van alle leeftijdsgroepen. Verrassingen werden niet uit de weg gegaan: zo zijn er lage zones waar alleen kinderen kunnen staan.”

WOUD VAN VERWONDERING

Om het ‘groene’ karakter van zowel de stad als het duurzame gebouw te versterken, zijn in het interieur veel groene accenten en natuurlijke materialen gebruikt, waardoor een ‘parkachtig’ karakter ontstaat. Een hoge dosis natuurlijk licht nodigt mensen uit om dit woud van verwondering te verkennen. De kasten zijn allemaal ongewoon vormgegeven en zien

Het lichte en uitnodigende leescafé is een ideale ontmoetings- en werkplek.

De blokhutten met verlaagd plafond zijn exclusief speelruimte voor de allerkleinsten.

Gezellige zithoeken bieden een vertrouwd huiskamergevoel. In het houten ‘schuurhuis’ op de achtergrond is het Historisch Archief gevestigd.

Foto's Marco Heyda | Includi

eruit als liggende takken die willekeurig in de ruimte liggen. Open zithoeken verwelkomen de bezoekers om te lezen, te vergaderen of een gesprek te voeren. Al deze unieke elementen maken de nieuwe bibliotheek tot een aangename third place met een versterkte sociale functie. ◀

▶ Kijk voor meer informatie op www.commonaffairs.nl of op www.includi.com.